

Forslag til

Natura 2000-handleplan 2016–2021

Vadehavet – Engarealer ved Ho Bugt

Natura 2000-område nr. 89

Fuglebeskyttelsesområde F49

Titel:

Forslag til Natura 2000-handleplan 2016-2021
Vadehavet – Engarealer ved Ho Bugt
Natura 2000-område nr. 89
Fuglebeskyttelsesområde F49

Udgivere:

Varde Kommune og Esbjerg Kommune

År:

2016

Forsidefoto:

Varde Å's udløb i Ho Bugt. K.E. foto.

Kort:

© Styrelsen for Dataforsyning og Effektivisering, © Varde Kommune.

Må citeres med kildeangivelse.

Esbjerg
Kommune

Varde
Kommune

Indholdsfortegnelse

Resumé	4
Baggrund	5
Redegørelse for gennemførelse af seneste handleplan	7
Behov for indsatser	9
Indsatser fordelt på aktør	10
Prioritering af den forventede indsats	11
Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse	12
Bilag 1: Resumé af offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner	14
Bilag 2: Indsatsprogram fra den statslige Natura 2000-plan	15
Bilag 3: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag	16
Bilag 4: Kortbilag	17

Resumé

Handleplanen for fuglebeskyttelsesområde nr. 49 *Engarealer ved Ho Bugt* beskriver den indsats, der skal igangsættes i Natura 2000-området inden udgangen af 2021.

Målet er at bevare og fremme bestandene af de fuglearter, området er udpeget for at beskytte. Det drejer sig om arterne engsnarre, klyde, blåhals og hedehøg. Der skal især arbejdes med at sikre egnede levesteder for disse arter.

Indsatsen udføres af lodsejere i området og gennemføres i videst muligt omfang gennem frivillige aftaler. Der findes blandt andet en række tilskudsordninger, som kan søges gennem NaturErhvervstyrelsen.

Baggrund

Miljø- og Fødevareministeriet har udarbejdet Natura 2000-planer for de 252 udpegede beskyttelsesområder, som indgår i den danske del af det europæiske Natura 2000-netværk. Planerne beskriver målene for det enkelte beskyttelsesområde og fastlægger de indsatser, der skal ske inden for planperioden 2016–2021. Natura 2000-planerne kan ses på [ministeriets hjemmeside](#).

Ud fra Natura 2000-planerne har kommunerne udarbejdet kommunale handleplaner, som skal medvirke til at gennemføre Natura 2000-planerne for de enkelte områder. Denne handleplan er udarbejdet af Varde og Esbjerg Kommuner på grundlag af Natura 2000-planen for fuglebeskyttelsesområde nr. 49 *Engarealer ved Ho Bugt*.

Hver kommune er ansvarlig for de dele af handleplanen, der vedrører kommunens geografiske område på land og kystnære områder. Planlægningen for de skovbevoksede, fredskovspligtige arealer varetages dog af Naturstyrelsen og gennemføres hvert 12. år. Skovhandleplaner 2010-21 gælder således fortsat. Kommunerne og Naturstyrelsen er hver især ansvarlige for, at handleplanerne gennemføres inden udgangen af år 2021.

Offentlige lodsejere, som ejer arealer i Natura 2000-område, kan vælge at gennemføre Natura 2000-planen direkte i egne drifts- og plejeplaner. Naturstyrelsen ejer to mindre parceller på i alt 10 ha i området. Naturstyrelsen ønsker ikke selv at udarbejde selvstændig plan for området. Forsvaret ejer 325 ha i den nordvestlige del af Ho Bugt og ønsker selv at udarbejde drifts- og plejeplaner for egne arealer, og resumé af denne plan kan ses i bilag 1.

Den lovgivningsmæssige baggrund for handleplanerne findes i miljømålsloven (lovbekendtgørelse nr. 1150 af 17. december 2003 med senere ændringer), bekendtgørelse om kommunalbestyrelsernes Natura 2000-handleplaner (bekendtgørelse nr. 944 af 27. juni 2016) og bekendtgørelse om tilvejebringelse af Natura 2000-skovplanlægning (bekendtgørelse nr. 946 af 27. juni 2016).

Den kommunale handleplan skal ifølge lovgivningen indeholde:

- En prioritering af kommunalbestyrelsens forventede forvaltningsindsats i planperioden på baggrund af en opgørelse af behovet for konkrete forvaltningstiltag
- De forventede initiativer, som kommunalbestyrelsen vil tage for at gennemføre Natura 2000-planen, herunder en plan for interessentinddragelse.
- En oversigt over fordelingen af indsatsen mellem kommunale myndigheder, Miljø- og Fødevareministeriet og offentlige lodsejere.
- En redegørelse for gennemførelsen af handleplanen for den forudgående 6 års periode, der gør det muligt at vurdere, i hvilket omfang Natura 2000-planen for den forudgående periode er gennemført.

Handleplanen skal være så konkret, at dens gennemførelse kan vurderes. Dog må handleplanen ikke foregribe det præcise indhold af de aftaler eller afgørelser, der træffes i forhold til den enkelte lodsejer i forbindelse med gennemførelsen af handleplanen.

De kommunale handleplaner skal i samspil med vandplanlægningen realisere Natura 2000-planen, for så vidt angår vandbehov for de naturtyper, som er direkte afhængige af et vandøkosystem. Natura 2000-planens mål om forbedret vandkvalitet i større søer, vandløb, fjorde og kystvande realiseres gennem indsatsen i vandplanlægningen, og skal ikke indgå i de kommunale Natura 2000-handleplaner.

Den kommunale Natura 2000-handleplan er som udgangspunkt omfattet af krav om miljøvurdering i henhold til lov om miljøvurdering af planer og programmer (lovbekendtgørelse nr. 936 af 3. juli 2013). For samtlige statslige Natura 2000-planer er der foretaget en strategisk miljøvurdering. Handleplanerne har et indhold, der ikke adskiller sig fra de oplysninger, som allerede er givet i de miljøvurderede Natura 2000-planer. Da handleplanen ikke sætter nye rammer for fremtidige anlægstilladelser eller yderligere vil kunne påvirke internationalt udpegede naturbeskyttelsesområder væsentligt, er det kommunens vurdering, at der ikke er behov for en fornyet miljøvurdering.

Redegørelse for gennemførelse af seneste handleplan

De kommunale handleplaner for første planperiode har været gældende siden udgangen af 2012. Kommunen har i den mellemliggende periode arbejdet for at gennemføre den indsats, der blev beskrevet i Natura 2000-handleplanen for planperioden 2010-2015.

Der er ikke iværksat Life-projekter inden for Natura 2000-området.

Nedenstående tabeller viser en oversigt over de realiserede, påbegyndte og planlagte projekter inden for Natura 2000-området.

Tabel 1a-b. Følgende projekter er finansieret via kommunernes egne midler eller DUT-midler:

a. Varde Kommune

Indsats	Tiltag og ejerforhold
Rydning og efterfølgende pleje	Hegning og afgræsning er realiseret på 58 ha, heraf er 41 ha kommunalt ejet. I forbindelse med plejeprojekt i Varde Ådal er der realiseret rydning på 18 ha, heraf er 14 ha kommunalt ejet. Hegning og rydning er 100 % finansieret af Varde Kommune.

b. Esbjerg Kommune

Indsats	Tiltag og ejerforhold
Pleje af levesteder for arter på udpegningsgrundlaget samt rydning af skjule- og udkigssteder for prædatorer	Rydning og efterfølgende pleje med afgræsning er realiseret på ca. 3,5 ha kommunalt ejet areal ved Myrthue.
Sikring af hedehøgs ynglesteder	Realiseret på kommunalt- og privatejede arealer gennem deltagelse i "Projekt Hedehøg" med oplysning til lodsejere og sikring af reder for 10.000 kr./år.

Tabel 2a-b. Følgende projekter er finansieret gennem landdistriktsmidler og er faciliteret af kommunerne:

a. Varde Kommune

Indsats	Tiltag og ejerforhold
Forberedelse til pleje	Teknisk- og ejendomsmæssig forundersøgelse i Varde Ådal. Projektet omfatter 97 ha i Varde Ådal. Projektet er faciliteret af kommunen, og kommunen har afholdt 50% af de samlede udgifter på i alt 217.000 kr. De resterende 50 % er finansieret af EU-landdistriktsmidler.
Etablering af optimale vandstandsforhold	Der er gennemført hydrologiske forundersøgelser på 161 ha privatejet strandeng i den vestlige del af Ho Bugt. Lodsejerinteressen i området er blandet. Kommunen undersøger mulighederne for at gå videre med dele af projektet.
Sikring af levesteder med pleje og optimale vandstandsforhold	Afholdelse af lodsejermøde den 19. november 2014 om "Operation Engsnarre i fremtiden" arrangeret af Jysk Landbrugsrådgivning, Varde og Esbjerg Kommuner, Nationalpark Vadehavet og Naturstyrelsen. Dialog og møder med Miljø- og Fødevarerministeriet omkring muligheden for fortsættelse af "Operation Engsnarre" som hydrologiprojekt under landdistriktsordningen.

b. Esbjerg Kommune

Indsats	Tiltag og ejerforhold
Etablering af optimale vandstandsforhold	Forundersøgelse gennemført ved Myrthue på 56 ha, heraf realisering påbegyndt på 16 ha kommunalt ejede arealer. Inden for de øvrige dele af undersøgelsesområdet blev der vurderet at være tilnærmelsesvist naturlige hydrologiske forhold med ringe muligheder for forbedring.
Sikring af levesteder med pleje og optimale vandstandsforhold	Afholdelse af lodsejermøde den 19. november 2014 om "Operation Engsnarre i fremtiden" arrangeret af Jysk Landbrugsrådgivning, Varde og Esbjerg Kommuner, Nationalpark Vadehavet og Naturstyrelsen. Dialog og møder med Miljø- og Fødevarerministeriet omkring muligheden for fortsættelse af "Operation Engsnarre" som hydrologiprojekt under landdistriktsordningen.

Behov for indsatser

Natura 2000-planen for fuglebeskyttelsesområde nr. 49 *Engarealer ved Ho Bugt*, beskriver de konkrete mål for indsatsen. Indsatsprogrammet for den statslige Natura 2000-plan kan ses i bilag 2, mens arter på udpegningsgrundlag fremgår af bilag 3. På baggrund af dette har kommunerne vurderet, at der er behov for nedenstående konkrete forvaltningstiltag. Hvor påbegyndte indsatser fra handleplanen for planperioden 2010-2015 ikke er gennemført i deres helhed, indgår den udestående indsats i opgørelsen over behovet for konkrete forvaltningstiltag.

Pleje af levesteder

Fuglebeskyttelsesområdet overlapper helt med den nordøstlige del af habitatområde H78 *Vadehavet med Ribe Å, Tved Å og Varde Å vest for Varde*, der er omfattet af en særskilt handleplan. Indsatsen for naturtyper i habitatområde H78 vil blandt andet være at arbejde for at sikre de lysåbne naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje. Denne indsats forventes at medvirke til at løfte indsatsen for arterne i fuglebeskyttelsesområdet og sikre disse velegnede levesteder.

I forhold til den fremtidige drift at arealer omfattet af "Operation Engsnarre"-projektet kan der blive behov for konkrete vurderinger af de enkelte arealers udviklingsmuligheder som levesteder for fuglearter på udpegningsgrundlaget i forbindelse med driftsaftalernes udløb fra 2017 og fremefter.

Indsats mod prædation og forstyrrelse

For hedehøg og engsnarre vurderes det, at der kan være behov for en supplerende indsats i forhold til forstyrrelse. Der kan endvidere være behov for tiltag i forhold til bekæmpelse af prædatorer for alle arter på udpegningsgrundlaget. Indsatser overfor forstyrrelse og prædation inden for kommunernes ressortområde vil kunne finde sted efter konkret vurdering af hvor og i hvilket omfang, der er behov for dette.

Modstridende interesser

Modstridende interesser mellem naturtyper og levesteder for arter samt modstridende interesser mellem forskellige fuglearters krav til levesteder forventes afvejet og tilpasset i de enkelte tilfælde, hvor der ikke allerede er gjort op med problematikken i den statslige Natura 2000-plan.

Indsatser fordelt på aktør

Det vurderes, at der ikke er behov for en nærmere fordeling af indsatserne i Natura 2000-planen for 2016-2021 mellem kommunerne, Naturstyrelsen og Forsvaret for de enkelte retningslinjer i Natura 2000-planens indsatsprogram. Kommunerne, Naturstyrelsen og Forsvaret løfter hver især indsatserne inden for eget ansvarsområde.

Prioritering af den forventede indsats

Natura 2000-planerne 2016-2021 har fokus på:

- Sikring af naturpleje
- Færdiggørelse og sikring af indsats fra planperioden 2010-2015
- Sammenhæng i naturen
- Levesteder for ynglefugle og bekæmpelse af invasive arter.

Prioriteringen af den forventede forvaltningsindsats i planperioden skal ske på baggrund af opgørelsen af behovet for konkrete forvaltningstiltag. Den nedenstående prioritering vil således afspejle den forventede tidsfølge af indsatsen i forbindelse med de konkrete forvaltningstiltag.

Indsatsen prioriteres således:

1. *Sikring af egnede levesteder for arter:* Der gøres en særlig indsats for at sikre kvaliteten af levesteder for fuglearter på udpegningsgrundlaget gennem målrette pleje af kortlagte levesteder. Endvidere er der stillet en række frivillige ordninger til rådighed for lodsejere i Natura 2000-området. Hvor de frivillige ordninger kan løfte Natura 2000-indsatsen, prioriteres dette højt.
2. *Sikring og vedligehold af gennemført indsats:* Der gøres en særlig indsats for at færdiggøre og vedligeholde påbegyndte indsatser.

Forventede initiativer og plan for interessentinddragelse

Det er Varde og Esbjerg Kommuner hensigt at planlægge og udføre projekterne som vist i tabel 3, og i den forbindelse tager kommunerne en række initiativer for at inddrage lodsejere og andre interessenter i projekterne.

Tabel 3 viser kommunernes plan for interessentinddragelse, men der kan ske ændringer hvis det ønskes af lodsejerne, eller hvis andre forhold taler for det. Den gældende tidsplan kan altid ses på de enkelte kommuners hjemmeside.

**Tabel 3a-b. Forventet plan for interessentinddragelse
a. Varde Kommune**

Projekt navn	Initiativ	Tidsplan
Dialog i det Grønne Råd	Varde Kommunes Grønne Råd afholder møde 3-4 gange årligt med deltagelse af en række interesseorganisationer.	Hele planperioden
Operation Engsnarre	Lodsejere i fuglebeskyttelsesområdet vil blive direkte kontaktet vedrørende mulighederne for at deltage i en fortsættelse af den ekstensive drift i området ved udløbet af de nuværende aftaler MVJ-aftaler.	2018-2019
Projekt Hedehøg	I det omfang, det bliver relevant er Kommunen fortsat parat til at deltage i "Projekt Hedehøg" i samarbejde med Dansk Ornitologisk Forening, Naturstyrelsen, Sønderjysk Landboforening m.fl.. Lodsejere inddrages løbende i forbindelse med forekomster af ynglende hedehøg.	Hele planperioden.
Hydrologiprojekt for Ho Bugt Enge - nordøst	Det forsøges at genskabe naturlig hydrologi i et ca. 340 ha stort strandengsområde i den nordlige del af Ho Bugt. Lodsejere kontaktes i forbindelse med forundersøgelser til projektet.	Fra 2016
Operation Engsnarre i fremtiden	Kommunen arbejder videre for en afklaring af mulighederne omkring den fremtidige drift af engarealer i Varde Ådal i samarbejde med relevante interessenter.	Fra 2016.

b. Esbjerg Kommune

Projekt navn	Initiativ	Tidsplan
Dialog i det Grønne Råd	Esbjerg Kommunes Grønne Råd afholder møde 3 gange årligt med deltagelse af en række interesseorganisationer m.fl.	Hele planperioden.
Projekt Hedehøg	Kommunen deltager fortsat aktivt i "Projekt Hedehøg" i samarbejde med Dansk Ornitologisk Forening, Naturstyrelsen, Sønderjysk Landboforening m.fl. og inddrager løbende lodsejere i forbindelse med forekomster af ynglende hedehøg.	Hele planperioden.
Operation Engsnarre i fremtiden	Kommunen arbejder videre for en afklaring af mulighederne omkring den fremtidige drift af engarealer i Varde Ådal i samarbejde med relevante interessenter.	Fra 2016.
Græsning af strandenge ved Myrthue	Muligheden for udvidelse af plejen på strandengsarealer ved Varde Ås udløb undersøges, og der tages i den forbindelse kontakt til relevante lodsejere.	Fra 2017.

Projekterne gennemføres ved frivillige aftaler, og derfor er det i mange tilfælde ikke på nuværende tidspunkt muligt at beskrive hvornår projekterne fysik bliver udført. Kommunerne vil i hvert enkelt tilfælde sørge for, at relevante interessenter bliver inddraget.

Bilag 1: Resumé af offentlige lodsejeres drifts- og plejeplaner

Efter aftale med Naturstyrelsen, planlægger Varde Kommune indsatsen for styrelsens arealer inden for fuglebeskyttelsesområde nr. 49 *Engarealer ved Ho Bugt*.

Forsvaret udarbejder resumé af drifts- og plejeplaner for området og fremsender disse til kommunerne senest den 20. januar 2017. Resuméet vil fremgå af den endelige plan.

Bilag 2: Indsatsprogram fra den statslige Natura 2000-plan

Generelle retningslinjer

- 1.1. Myndighederne tager i deres administration af lovgivningen og deres forvaltning udgangspunkt i målsætningen for det enkelte Natura 2000-område og sikrer dermed en grundlæggende beskyttelse af udpegningsgrundlaget.
- 1.2. Der arbejdes for at sikre egnede levesteder for områdetes arter.
- 1.3. Indsatser gennemført i 1. planperiode vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats.

Bilag 3: Naturtyper og arter på udpegningsgrundlag

Udpegningsgrundlag for Natura 2000-område bestående af fuglebeskyttelsesområde nr. 49
Engarealer ved Ho Bugt:

Ynglefugle

Hedehøg

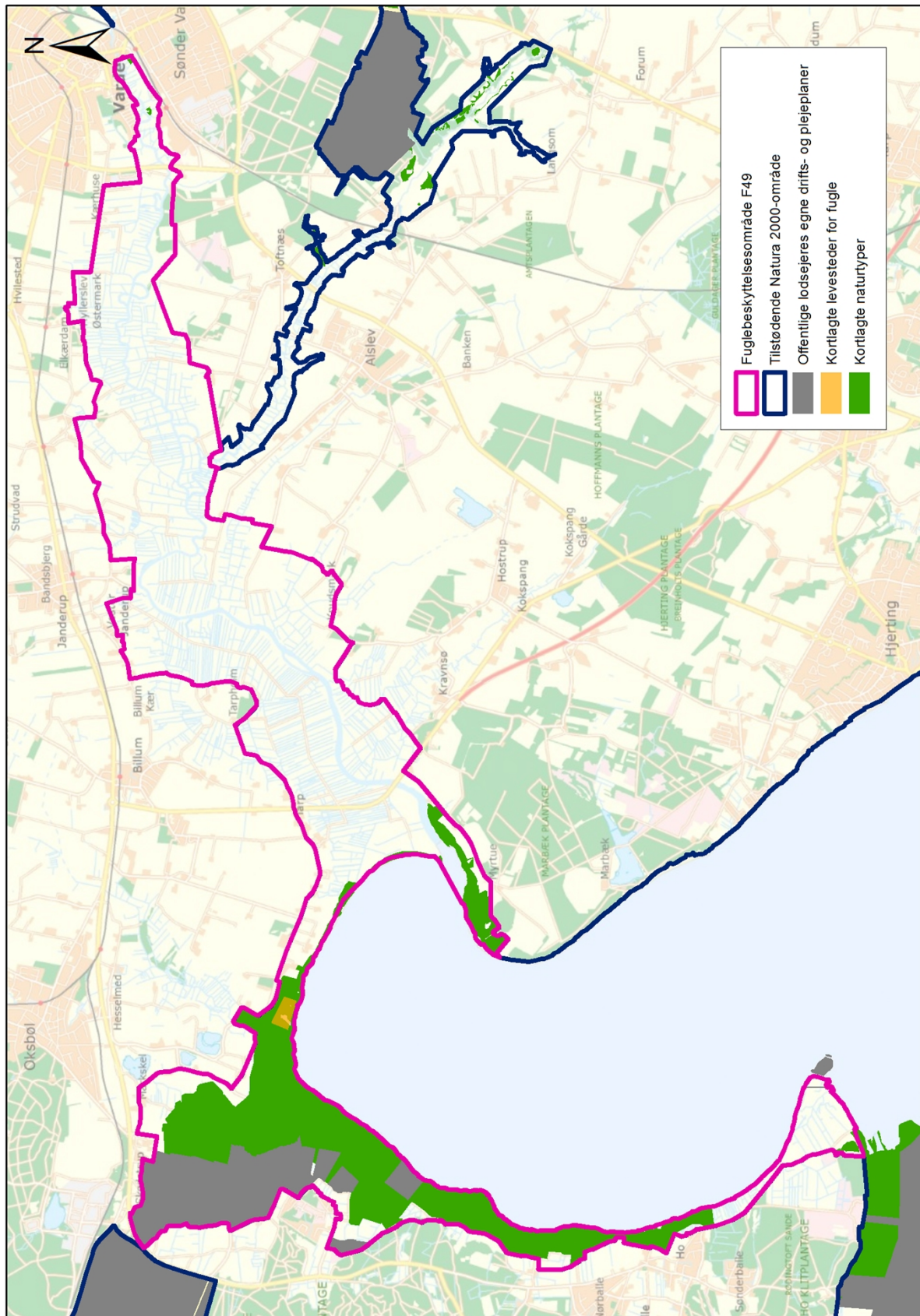
Engsnarre

Blåhals

Trækfugle

Klyde

Bilag 4: Kortbilag

Esbjerg
Kommune

Varde
Kommune